

тенденції, дія яких проявилась лише в ХХІ ст. (збільшення ролі країн, що розвиваються, і основне швидкий розвиток торгівлі між ними, регіоналізація, підвищення впливу нетарифних бар'єрів) [4, 33-38]. Тобто зміни у міжнародній економіці, зокрема створення ТНК, інтеграційних угруповань стали вагомими чинниками зміни міжнародної торгівлі.

Також дану проблему досліджували О.Г.Білорус та В.І. Власов, які виділяють й інші особливості, зокрема стрімкий розвиток країн Азії (особливо Східної); хронічне відставання найбільш розвинутих країн світу; збільшення обсягів торгівлі між розвинутими країнами, превалювання темпів зростання обсягів торгівлі над темпами – ВВП; зростання відкритості економік на регіональному рівні та по окремих країнах з різним рівнем розвитку тощо [5, с.194-211]. Варто додати і розвиток внутрішньогалузевої торгівлі, що характерно більше для інтеграційних угруповань та диференційованої продукції.

Отже, в умовах глобалізації спостерігається значний розвиток міжнародної торгівлі як товарами, так і послугами, підвищення ролі країн, що розвиваються, збільшення впливу нетарифних бар'єрів, ТНК, інтеграційних процесів тощо. Ці фактори і в подальшому суттєво впливатимуть на розвиток міжнародної торгівлі практично усіх країн на світовому ринку. Врахування цих тенденцій має сприяти розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах глобалізації.

Література

1. Захарова О. В. Глобалізаційні тренди розвитку сучасного світового господарства / О.В. Захарова // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. - 2013 - № 2 (58). – С.31-36.
2. Крапивний І.В. Глобалізація: сутність, чинники та етапи розвитку / І.В.Крапивний // Вісник СумДУ. Серія Економіка. – 2008.- №1. – С. 129-137.
3. Мойсей В.І. Функціональна роль міжнародної торгівлі в умовах глобалізації / В.І.Мойсей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2010/v4/NV-2010-V4_10.pdf
4. Кокушкіна І.В., Подоба З.С. Тенденции развития международной торговли в условиях глобализации / І.В.Кокушкіна, З.С.Подоба // Экономика и предпринимательство. – 2014. - №3. – С. 33-38.
5. Білорус О.Г., Власов В.І. Глобальні трансформації торгівлі: монографія / О.Г.Білорус, В.І. Власов. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 228 с.

Роман Крук

Тернопільський національний економічний університет

МОТИВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕРСОНАЛУ

Головною продуктивною силою суспільства є персонал, тобто працездатне населення, що володіє фізичними та інтелектуальними здібностями, необхідними для виробництва матеріальних благ або для роботи в невиробничій сфері.

Головна мета організації роботи персоналу полягає в забезпеченні підприємства працівниками, що відповідають вимогам даного підприємства, їхньої професійної і соціальної адаптації.

Достатня забезпеченість підприємств потрібними трудовими ресурсами, їх раціональне використання, високий рівень продуктивності праці мають велике значення для збільшення обсягів продукції і підвищення ефективності виробництва.

Зокрема, від забезпеченості підприємства персоналом та ефективності їх використання залежать обсяг і своєчасність виконання всіх робіт, ефективність використання устаткування, машин, механізмів і, як результат, обсяг виробництва продукції, її собівартість, прибуток і ряд інших економічних показників.

Головна мета підвищення результативності діяльності персоналу полягає в забезпеченні підприємства працівниками, що відповідають вимогам даного підприємства, їхньої професійної і соціальної адаптації.

Якість персоналу характеризується загальною і професійною працездатністю, а також трудовим потенціалом працівників.

У галузі використання трудових ресурсів головним завданням є забезпечення ефективності зайнятості населення, підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили. Аналіз показників використання трудових ресурсів організації проводять в такій послідовності:

- аналіз забезпеченості організації персоналом (за статтю, за віком, за професіями і по кваліфікації, за сімейним станом і т.д.);
- аналіз руху робочої сили в організації;
- аналіз складу і структури персоналу організації;
- аналіз продуктивності праці;
- аналіз співвідношення темпів зростання середньої заробітної плати і середньої продуктивності праці;
- зведений аналіз резервів зростання випуску продукції, за факторами, пов'язаним з використанням трудових ресурсів.

Однією з соціальних особливостей працівників ринкового підприємства, є хвороблива увага до проблеми соціальної справедливості. Щоб уникнути конфліктів, пов'язаних з порядком оплати праці, доступ до інформації про зарплату співробітників можна обмежити, а заробітну плату працівники підприємства можуть отримувати через банківську систему по пластиковій карті, що в підсумку знижує конфліктність і соціально-психологічну напруженість у колективі.

На благополучному, економічно стабільному підприємстві, застосування тільки методів матеріального заохочення (і покарання) поступово призведе до зниження зацікавленості персоналу в результатах своєї праці. Тому доцільно поєднувати методи матеріального і нематеріального стимулювання. Ефективність нематеріальних стимулів залежить від умілого індивідуального підходу в роботі з персоналом.

Нематеріальне стимулювання в підприємстві технічного сервісу повинно задіяти наступні психологічні, соціальні аспекти трудових відносин:

- створення умов для міжособистісних контактів у процесі праці;
- створення «єдиної команди»;
- періодичні наради за участю працівників;
- висока оцінка і заохочення досягнутих результатів;
- відкриті і довірчі відносини керівника та працівників;
- систематичне інформування колективу про виробничо-економічної ситуації підприємства, його перспективи, плани.

Таким чином, рекомендовані заходи щодо підвищення результативності діяльності персоналу дозволить підвищити якість роботи персоналу і поліпшити показники ефективності діяльності підприємства. Застосування різних способів поліпшення використання персоналу в складних умовах переходу до ринкової економіки дозволяє значно підвищити успіх роботи підприємства і зробити більш визначеними перспективи його розвитку.

Література

1. Богиня Д.П., Грішнова О.А. Основи економіки праці: навч.пос. – К.:Знання-Прес, 2008.-313с.
2. Економічний аналіз: навч.пос. / Н.А.Болюх, В.З. Бурчевський, М.І.Горбатюк; За ред. акад..НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. - К.: КНЕУ, 2001.-540 с.
3. Енергетичний менеджмент: Підручник / Ю.В. Дзядикевич, Р.Б. Гевко, М.В. Буряк, Р.І. Розум // Тернопіль: Підручники і посібники, 2014. – 336 с.
4. Павленко Н. Організація праці та зарплата (практичний посібник).-2-ге вид. перероб. і доп. -У 2-х томах.Т.1.-Х.: Фактор, 2002. – 244 с.
5. Попович П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Підручник.-Тернопіль: Економічна думка, 2001. – 454 с.

Андрій Кузь, Василь Лозовий
Тернопільський національний економічний університет

АНАЛІЗ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ РІПАКУ ТА ПРОДУКТІВ ЙОГО ПЕРЕРОБКИ

Трансформація аграрного сектора економіки України до ринкових умов вимагає дослідження змін кон'юнктури ринку сільськогосподарської продукції, з'ясування проблем і причин їх виникнення, попередження товаровиробників про можливі негативні наслідки при їх прояві.

Практика функціонування світового агропродовольчого ринку показує, що за останні роки спостерігається активізація участі України у світовому виробництві та торгівлі насінням білково-олійних культур (соняшник, ріпак, льон) і продуктами їх переробки, що пов'язано зі значними економічними перевагами. Особливо підвищений інтерес до виробництва ріпаку у багатьох країнах, у тому числі і в Україні. Один гектар посіву ріпаку може забезпечити грошову виручку з гектара 900-1000 євро, тоді як соняшнику – 350-400, зернових культур – 150-200 євро [1, с. 103].

У зв'язку з цим для нашої країни має особливий інтерес вивчення кон'юнктури ринку ріпаку та продуктів його переробки, адже за обсягами вітчизняного виробництва олійних культур виробництво ріпаку займає друге місце після соняшнику.

Ріпак став стратегічною олійною культурою для багатьох країн світу. Олію, котру стали виробляти в результаті переробки ріпакового насіння, застосовують не тільки в машинобудівній і металургійній промисловості, а й для продовольчих потреб. Зараз Німеччина та Франція задовольняють понад 20% потреби у харчовій і технічній оліях за рахунок ріпаку, площі під яким розширені відповідно до 1,2 млн. – 1,3 млн. га. У Японії частка ріпакової олії в загальних обсягах виробництва рослинної олії становить 31,2% [1, с. 102].

Ріпакова олія за своєю цінністю у раціоні людини займає перше місце серед рослинних олій. Завдяки унікальним біологічним властивостям вона знаходить широке застосування не тільки в харчуванні людей, а й у переробній промисловості. Проте, споживчий ринок населення України на 95,5% задовольняється за рахунок пропозиції соняшникової олії і лише 3,3% покриває ріпакова олія. У Німеччині, де основні зусилля сільськогосподарських підприємств спрямовані на розвиток селекції, удосконалення технології вирощування ріпаку, що фінансово підтримуються державою, питома вага ріпакової олії у загальному обсязі виробництва рослинної олії досягла 50%.

В Україні ринок ріпаку та продуктів його переробки починає лише формуватися, утворюється система економічних відносин та організаційно-господарських зв'язків